

ČERNÁ RYBA – David Najbrt (farář z Lanškrouna, senior Chrudimského seniorátu) – **Sb. 2022/2023 - Mt 5,14–16**

POZDRAV: Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho i Pána Ježíše Krista.

Milí bratři a milé sestry, vítejte na dnešních prázdninových bohoslužbách. Určitě jste zaznamenali, že už se nám zase krátí den, světla pomaloučku ubývá, dříve se stmívá. Apoštol Pavel tento obraz kontrastu světla a tmy použil, když vyučoval Římany o víře. A f. David Najbrt, senior Chrudimského seniorátu, na tom postavil své kázání, ke kterému vás dnes zvu.

Ale nejprve slova ze Ž 139:

INTROIT: Ž 139,9–12

Kdybych si oblékl křídla jitřenky, kdybych se usadil za mořem dalekým,

i tam by mě vedla ruka tvá, tvá pravice by mě držela!

Kdybych si řekl – Snad pohltí mě tma, až světlo kolem mě noc vystřídá –

tobě nebude temná ani tma, noc jako den ti záři dá, tma bude pro tebe světlu podobná!

PÍSEŇ: NEZ 179 Když uléhám, když vstávám

<https://soundcloud.com/ecirkev/stopa-14-1?in=ecirkev/sets/nov-evangelick-zp-vn-k-2021>

MODLITBA Hospodine, náš Otče, děkujeme ti za náš život, za to, jak dobře jsi nás stvořil. Děkujeme za všechno dobré, co dostáváme, za všechno dobré, co nám posíláš do cesty. Za nádhernou krajinu, ve které smíme žít. Za západ slunce, kterým se smíme nechat okouzlit. Za lidi kolem nás, kterým můžeme důvěřovat a mít je rádi. Děkujeme za všechno dobré, co může do světa přicházet skrze nás, čemu dobrému můžeme pomáhat na svět. Prosíme tě za ty těžké věci, ve kterých se nevyznáme, se kterými si nevíme rady. A prosíme tě i za ty chvíle, kdy jsme se tě nedrželi, kdy jsme se drželi sami sebe nebo nějakého nesmyslu. Prosíme, odpusť nám to. Chválíme tě za tvoji lásku, díky které se na tebe můžeme spolehnout. V dobrém i ve zlém. Ve všem. V životě i ve smrti. Prosíme, dávej nám pořád víc žít z tebe a z tvé lásky k nám. Pořád víc přijímat a pořád víc dávat. Být pořád k tobě blíž. Dávej nám, prosíme, k tomu svého Ducha. Pro milost našeho Pána Ježíše Krista. Amen

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: Mt 5,14–16

Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře.

A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě.

Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.

PÍSEŇ: NEZ 637 Už svítá jasný bílý den

KÁZÁNÍ: Základ dnešního kázání je zapsán v listu Římanům 13,8–14.

Nikomu nebudte nic dlužni, než abyste se navzájem milovali, neboť ten, kdo miluje druhého, naplnil zákon.

Vždyť přikázání ,nezcizoložíš, nezabiješ, nepokradeš, nepožádáš‘ a kterákoli jiná jsou shrnuta v tomto slovu: ,Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.‘

Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona.

Víte přece, co znamená tento čas: už nastala hodina, abyste procitli ze spánku; vždyť nyní je nám spása blíže, než byla tenkrát, když jsme uvěřili.

Noc pokročila, den se přiblížil. Odložme proto skutky tmy a oblečme se ve zbroj světla.

Žijme řádně jako za denního světla: ne v hýření a opilství, v nemravnosti a bezuzdnostech, ne ve sváru a závisti.

Milé sestry, milí bratři,

představte si, že mořským badatelům se nedávno podařilo vylovit z moře rybu, která žije ve velkých hloubkách. V takové hloubce, kam už se nedostane sluneční světlo. Je tam prakticky naprostá tma. I když vylovit rybu z takové hloubky není dnes nic tak překvapivého, o životě tam víme už docela dost. Ale překvapení nastalo, když se vědci pokusili svůj úlovek vyfotit. Na fotografiích se objevoval jen černý rybí obrys, nic víc. Jako by dítě namalovalo rybu jednoduše pouze hustou černou barvou. Žádné odstíny, žádné detaily, žádné podrobnosti. Ne snad, že by se podařilo ulovit nějakou kouzelnou rybu a že by plnila nějaká přání, to se zjistit nepodařilo. Zato se podařilo zjistit, proč ta ryba nejde pořádně vyfotit. Povrch jejího těla totiž pohlcuje 99,95 % světla, které na ni dopadá. Do objektivu kamery se odráží jen úplné minimum světla, a na fotografii se tak toho moc zachytit nedá. Zajímavá je otázka proč. Proč je ta ryba tak úplně černá, když žije v naprosté tmě? Hádáte správně, je to ochranné zbarvení, tedy

vlastně ne zbarvení nějakou chemickou látkou, ale vypadá tak díky struktuře povrchu, který je schopen zachytit veškeré světlo, které na ni dopadá. Ale proč? Proč se barvit do černa, když v noci - tedy promiňte, ve tmě je každá ryba černá? I v takových hloubkách, kde vládne černočerná tma, totiž něco svítí. Svítí tam jiní tvorové, kteří si vyrábějí vlastní světlo. Ať už si jím dávají signály, nebo jen dělají, že si signály dávají, a lákají tak svou kořist. A tahle černočerná ryba je dokonale maskovaná. Na ni si nikdo neposvítí.

Ale dost o rybách, posvěťme si na to, čím a k čemu nás dnes povzbuzuje apoštol Pavel. A posvěťme si na nás. Světlo a tma. Na tomhle kontrastu svědčí Pavel o víře. Den a noc. Tma a světlo. Srozumitelný obraz. Světlo jako něco dobrého, tma jako něco špatného. Ve dne se dělají věci řádné, noc nedělá nic a oddává se spánku, nebo místo spánku dokonce hýří a trhá ze řetězu, nebo se užívá ve špatných myšlenkách. Rytmus střídání dne a noci, denní práce a denního řádu a nočního spánku, u někoho s případnými nočními výstřelky nebo s těžkými a zlými myšlenkami, to si umíme představit. Den a noc, noc a den. Koloběh života. Aktivita, spánek, aktivita, spánek, občas aktivita a místo spánku něco jiného a tak dále a tak dále. Až jednou pak spánek věčný. V tom dnešním Pavlově obraze ovšem takový koloběh nenajdeme. Tady je celý život, celý čas života označen jako noc. Jako noc, která spěje k ránu. Možná bychom to čekali obráceně: život jako den. Narození s východem slunce, svěží jitra dětství a mládí, plné světlo odpoledne, stmívání stáří. A pak západ slunce, konec života. A noc. Smrt. A spánek smrti bez probuzení. Bibličtí svědkové a Pavel mezi nimi to ovšem vidí jinak. Úplně jinak. Život je tu předveden jako noc. A na konci noci ráno a den. Ne že by se nad naším životem stmívalo. **Nad naším životem se chystá rozbřesk!** Jako lidé obvykle vnímáme sami sebe jako ty, kdo užívají světla dne, užívají světla, dokud je nezastihne noc. Tady se ukazuje, že doopravdy je to jinak, že lidé chodí v temnotě. Nebo spí v temnotě. Že jsme se naučili žít ve tmě. Zvykli jsme si na to tak, že už nám to ani nepřijde. Tmě jsme se přizpůsobili. Vyvinuli jsme si dokonce takové mimikry, že úplně s tou tmou splýváme. Aby nás nebylo vidět. Aby nás nic v té tmě nepřepadlo. Aby nás to, co ve tmě rejdí zlého, nemohlo dostat. Nebo aby nám samotným nebylo vidět na prsty a na zuby a na skutky. S prostředím tmy jsme splynuli. Nebo jsme jako noční spáči. Spíme. Zdá se nám, že žijeme, ale jenom spíme. A třeba si představujeme v našem snu, že žijeme a že budeme žít, dokud nepřijde ten věčný spánek. A z takového spánku nás právě dnes a právě teď budí apoštol Pavel. Crrr. Budíček! Přišel čas. Nastala hodina, abychom se probudili. Abychom se probudili ze spánku. Spánek, to je zde doslova hypnos. Mohli bychom i říci, že nás Pavel

budí, abychom se probudili ze spánku, ze snu, z hypnózy. Protože noc pokročila a den se přiblížil. Budí nás, abychom si uvědomili, že už přichází ráno. Budí nás k jitru, má se již brzy rozbřesknout. A povzbuzuje nás, abychom opustili svoje zvyky, abychom opustili to, čemu jsme se ve tmě přizpůsobili, s čím jsme se smířili, co jsme přestali vnímat. Abychom odložili chování a jednání tmy. Abychom odložili mimikry tmy. Abychom změnili strukturu povrchu svého života. Abychom místo toho, za čím se ve tmě schováváme nebo co děláme a neděláme tak, jak se to dělá a nedělá v noci, oblékli zbroj světla. Abychom změnili strukturu povrchu svého života ze tmy na světlo.

Ono to možná vypadá trochu povrchně – změnit se na povrchu. A co změna uvnitř? Tak to samozřejmě ano. Apoštol Pavel tady ovšem nepíše lidem, pro které by byla víra, a tedy ta vnitřní změna, něco nového. Píše: *„Vždyť nyní je nám spása blíže, než byla tenkrát, když jsme uvěřili.“* Už jsme uvěřili. Dostali jsme se do kontaktu s vírou. Rozsvítlo se nám. Uvnitř. V duši. V nitru. Apoštol Pavel tady nepíše nevěřícím, kteří by byli spáči ve své nevěře. Píše nám věřícím, nám spáčům víry. Noc pokročila a den se přiblížil. Odložme proto skutky tmy a oblečme se ve zbroj světla. Ne: ať se ti nevěřící probudí a přestanou být nevěřící, ale: my věřící se probudíme z toho, že je naše víra jenom vnitřní osvětlení za důkladným zatemněním. Vevnitř světlo víry, ale při pohledu zvenku dokonalá tma. My, věřící, píše apoštol Pavel, my věřící se probudíme, místo světlo pohlcující tmavé barvy si oblečme reflexní vesty a proužky, a hlavně opravdu svítící zbroj. Oblečme si **zbroj** světla. Oblečme si **zdroj** světla.

Nenechme Pána Ježíše Krista zavřeného uvnitř naší duše a v našem nitru, ale oblečme si ho i zvenku, tam, kde to je vidět. A že je tedy takové světlo ve tmě hodně vidět. Dokonce asi můžeme říci, že čím je větší tma, tím je takové světlo víc vidět. A je na nás víc vidět. Tam, kde je docela světlo, to tolik vidět není, zato tam, kde je tma, tam to přímo září. A Pavel dodává: žijme a chovejme se a jednejme jako za denního světla. V tom tmavém prostředí, v tom temném světě, v té noci kolem nás nežijme a nechovejme se jako noční tvorové, nejednejme podle našich nočních instinktů, ale žijme jako denní tvorové, žijme způsobem, kterým se žije ve dne.

Jak to podle Pavla má vypadat? Jak se to projevuje, to světlo víry nejen vevnitř, ale i na povrchu? Jak to vypadá, to probuzení ze snění o víře do života víry? Tím vlastně Pavel začíná, ale my si to nechme na konec, a nejdřív proberme to, jak to podle Pavla nevypadá. K životu víry nepatří podle něj hýření, opilství, bezuzdnost, svár a závist. Možná nám přijde až zbytečné tohle si dnes připomínat. Křesťanství máme dnes hodně spojeno s morálkou, zvláště v té

střízlivé až puritánské reformované tradici. Takže nějaký noční život, nějaké hýření, opilství, nemravnost a bezuzdnost, nebo chcete-li sex, drogy a rokenrol, to nemá v křesťanských krajích nebo křesťanských srdcích dobrou pověst, takže proč to připomínat. Pavel v listu do Říma píše o zákoně, myšleno zákoně Mojžíšově, rozumějme o pravidlech a řádech, které Bůh dal lidem, aby se díky nim orientovali v životě a neztráceli směr, neztráceli vztah k Pánu Bohu, neztráceli sami sebe. A píše, že tento zákon je shrnut v přikázání lásky. *Člověk má místo spousty různých pravidel jen jedno pravidlo – pravidlo lásky k druhému.* A že tedy na rozdíl od představy o vztahu k Bohu jako dodržování pravidel a zákazů je tady život jen podle jednoho pravidla: „*Miluj svého bližního jako sebe samého.*“ Takže veliká svoboda. Svoboda víry, která není spoutána příkazy a zákazy, ale řídí se pouze láskou k druhému. Svoboda vedená láskou, řízená láskou. Všimněme si tady, že svoboda, ta opravdová svoboda, dar svobody, není něco bez přívlastku, ale vždycky s přívlastkem. Svoboda bez přívlastku lásky, bez odpovědnosti lásky k druhému, to znamená svobodu jen tak, svobodu toho, co chci. Toho, co chci já. A svět, ve kterém platí svoboda bez přívlastku, svoboda toho, co chce naše já, to není den a světlo, to je noc a tma. Pavel to vystihuje lapidárně v půlce věty: Znamená to vyhovět sklonům a propadnout vášním. Nechat se ovládnout svými sklony, které se, ničím nebrzděny, velmi rychle a automaticky vymknou z ruky, utrhnou ze řetězu a člověk je ovládnut vášněmi. A svoboda je fuč. Ale svoboda, která není jen iluze, jenom sen, a nakonec zlý sen, ta je vždycky s přívlastkem lásky, odpovědnosti za druhého. Podobně jako demokracie bez přívlastku, demokracie bez přívlastku hodnot a smyslu a odpovědnosti vůči nim se velmi rychle promění v karikaturu demokracie, když vládne menšina, která si většinu získává manipulací, zastrašováním a úplatky. Tam, kde se svoboda zamění za to, co chci já, tam, kde zmutuje do obludy našich vlastních sklonů, tam nastává rychlý sešup ze svobody do otroctví vášní. Tehdy Pavlovi stálo za to vyjmenovat opilství a nemravnosti, hýření a bezuzdnosti, což byly zřejmě věci, které byly problém pro křesťany v tehdejší Římě. Uvěřili, dali se pokřtít, rozsvítili vevnitř v duši lampičku víry, ale nezměnili svůj životní styl, nezměnili svůj život. Možná se v něm ještě víc upevnili nebo spíš roztočili, když si řekli, že teď mají víru, a to je hlavní a život jde dál. Pro nás věřící dnes nejsou takovéto výstřelky alkoholických extravagancí a sexuálních revolucí asi taková výzva, to už spíš ten svár a závist. Jako že jsme křesťané, dokážeme se pořádně svářit, a to dokonce i mezi sebou, semínka pokušení porovnávat se s druhými i u nás vyrůstají do zdatné zelené lodyhy závisti i jejích jedovatých plodů. Anebo by nám Pavel mohl dnes napsat jiné věci, které jsou našimi sklony a stávají se vášněmi, které nás ovládají: od prosté

lhostejné touhy po klidu až po vášnivé moralizování sebe i druhých. Stali jsme se křesťany, ale zůstali jsme žít podle svých představ. Doplňme si každý podle sebe. To, jak to nemá vypadat.

A teď jak to podle Pavla vypadat má? Jak naplnit to směřování, které nám Pán Bůh ukazuje? Jak naplnit život? Ono už to tady zaznělo několikrát: Tím probuzením do opravdové víry, tou změnou struktury povrchu našeho života, změnou z nočního režimu na denní je láska k bližnímu. To je ovšem dosti obecné. A mohla by se z toho stát jenom fráze. Proto to Pavel podává tak, aby to opravdu zacvaklo. Už jsme probrali to, že život víry není jen nějakým vnitřním, osobním světlem v duši, která je ale navenek dokonale zatemněna. Dobrá, říkáme si tedy jako křesťané, to je pravda, mělo by to křesťanství být vidět, projevme tedy naši víru navenek. *Často ovšem zůstaneme u toho, že naši víru projevíme jako úctu k tradici nebo jako úsilí o morální integritu.* A dokonce třeba takové věci i zvěstujeme druhým – tradici a morálku – jako tu pravou cestu. Ale to jsme se nechali zase jenom podvést našimi vlastními sklony a třeba i ovládnout vášněmi. A víra v nás by nebyla ani vidět, natož aby se dala vyfotit. To probuzení a oblečení zbroje světla, ta změna struktury povrchu je v konkrétních projevech lásky k druhému člověku: v pomoci, povzbuzení, odpuštění, blízkosti. To znamená obléci Ježíše Krista. Ne jenom vevnitř – rozsvítit si vevnitř a dál žít navenek podle sebe, podle svých instinktů, podle způsobů a zvyků noci. Ne svítit vysněným světlem tradice a morálky, ale opravdovým Ježíšovým světlem: konkrétní pomocí, péčí, láskou. Opravdu obléci Ježíše Krista a nechat ho z nás svítit zevnitř ven. Pravda, do tmy a do noci, ale když se nám rozbřeskne, uvidíme, že rozbřesk je opravdu blízko. Spása je blízko. Pán Ježíš sám je blizoučko, na dosah.

PÍSEŇ: NEZ 392 Ó světlo světa, Kriste náš

OHLÁŠKY

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA: Za každou prosbou, zakončenou „proto k tobě voláme“, jsou všichni zváni, aby se připojili: „Prosíme tě, vyslyš nás.“

Pane Bože, prosíme tě za ty, kdo žijí ve tmě, prosíme tě za nás, kteří jsme se s tmou zapletli. Prosíme tě o tvé světlo. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, vyslyš nás.

Prosíme tě za ty, kdo tvé světlo hledají. Kdo v životě hledají světlo, víru, tebe. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, vyslyš nás.

Prosíme tě za ty, na které doléhá zlo a tma. Na které doléhá touha po moci, strach, násilí, nenávist. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, vyslyš nás.

Prosíme tě za ty, kteří dnes prožívají hluboký smutek, za ty, kteří dlouhodobě pečují o nemocné a umírající, za ty, kteří jsou na konci svého pozemského života. Pomoz jim to unést, ať jim zasvítí naděje jako jasné světlo. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, vyslyš nás.

Prosíme tě za nás, které jsi učinil světlem. Vytahuj nás z nádob, vytahuj nás z kouta, stav nás na svícen. Dávej nám radost z tvého světla. Z toho, že smíme svítit. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, vyslyš nás.

Prosíme tě o pokoj a požehnání pro náš sbor i pro tvou církev všude na světě. Prosíme tě o pokoj a požehnání pro naše blízké i pro ty vzdálené, pro celé tvé stvoření. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, vyslyš nás.

Do tiché modlitby teď vkládáme všechno, co máme na srdci a co jsme neřekli nebo říct neumíme.

A společně se modlíme: Otče náš...

PÍSEŇ: 401 Za ty, kdo hladem trpí a bídou

POSLÁNÍ: 1.Te 5,5–8

Vy jste děti světla a dne, ne děti noci a temnoty.

Bud'te tedy bdělí a nespěte jako ostatní, čekejte a bud'te střízliví.

Noc je čas spáčů a opilců.

Ale my, kdo žijeme ve světle, zůstaňme střízliví, chráněni pancířem víry a lásky a přilbou radostné naděje záchrany.

POŽEHNÁNÍ: Ž 121,5–8

Hospodin je tvůj ochránce, Hospodin po tvé pravici dá ti stín.

Neublíží ti slunce během dne, ani měsíc za noci.

Hospodin tě ochrání před vším zlým, tvou duši ochrání.

Hospodin ochrání tvé vycházení i vcházení jak nyní, tak i navěky!

PÍSEŇ: 426 Ať chrání nás Bůh